

N:o 12.

Ank. till Riksd. Kansli den 13 Febr. 1868, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om anstånd med ränter och kapital-inbetalningarne å lånet för sjön Wesans uttappning. (R. A.)

Inom Första Kammaren har Grefve *Wachtmeister, H.*, uti motion N:o 15, och inom Andra Kammaren Herr *Ola Månsson*, uti motion N:o 300, hemställt, att Riksdagen måtte bevilja ytterligare tre års befrielse från erläggande af ränta och kapitalafbetalning å det vid 1863 års riksdag för uttappning af sjön Wesan i Listers härad af Blekinge län beviljade och år 1864 från Riksgälds-kontoret utbetalda lån å 50,000 R:dr, hvilket, enligt den utaf vederbörande intressenter afgifna skuldförbindelse bör återbetalas på det sätt, att efter tre års förlopp från slutet af det år, hvarunder lånet från Riksgälds-kontoret utbekommit, skall årligen erläggas åtta procent å hela den lyftade lånesumman, hvaraf bör godtgöras ränta efter fem procent af det obetalda kapitalet och det öfriga utgöra kapitalafbetalning.

Stats-Utskottet, till hvars utlåtande dessa motioner blifvit remitterade, har utaf ett af Chefen för södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, Majoren E. A. Remmer, den 31 sistlidne December afgifvet, till Utskottet inlemnadt officiellt utlåtande, beträffande ifrågavarande uttappningsarbete hufvudsakligen inhemtat följande.

Före den nu verkställda torrläggningen har sjön Wesan utgjort en vik af hafvet, som genom en smal ränna stått i direkt samband med sjön, så att höjdvariationerna i dessa båda vatten under vanliga förhållanden varit nästan enahanda. Fordom var Wesan äfven förenad med Östersjön nära intill Sölvesborg och utgjorde då ett å midten bredt sund med mycket smala in- och utlopp. Vattenhöjden i Wesan hade emellertid varit beroende äfven af tvänne åar, som föllo ut i densamma och som vid flod eller högt vattenstånd i hafvet bidrogo att öfversvämma de kringliggande särdeles lågländta

fälten. Vegetationen hade naturligtvis lidit af det vid sådana tillfällen nästan stillastående vattnet, och endast vass eller starr hade frodats å den i sig sjelf eljest bördiga jorden. Strandegarne, som lifligt önskat få de stora vattendränkta fälten torrlagda, hade dock klart insett, att detta ej kunde ske genom sjöns *sänkning*. Deremot läto de genom sakkunnig person uppgöra förslag till vattnets bortskaffande genom *pumpning*. Detta förslag omfattade dels de båda åarnes afledning direkte till hafvet, dels anläggande af en damm öfver Norjesund, hvarigenom torrlägningsområdet afstängdes från Östersjön, och dels läns-pumpning medelst ångkraft samt i förening dermed en inre afdikning, så att nederbördsvattnet hastigt måtte framkomma till samlingsbassinen vid uppfordringsverket. Sedan arbetsplanen den 15 Mars 1864 blifvit af Kongl. Maj:t i nåder gillad, hade arbetet omedelbart derefter påbörjats, hvarefter det under de tvänne första åren, 1864 och 1865, fortgått med all möjlig kraft samt utan andra afbrott, än de som uppkommo af den kallare årstiden. Ledningen af dessa arbeten, hvilkas beskaffenhet blifvit af bemälda distriktschef närmare uppgifven, hade varit anförtrodd åt särskildt antagen ingenjör, dock så att distriktschefen haft öfverinseendet och bestämmande rätt vid den tekniska detaljen. Vid 1865 års utgång hade emellertid alla för arbetet afsedda tillgångar varit ej allenast uttömda, utan det för arbetets utförande bildade bolag hade dessutom nödgats skuldsätta sig ånyo, hvarföre beslöts, att det egentliga arbetet skulle stå stilla under kommande året, då endast länshållning borde företagas. Såsom ytterligare skäl för detta uppehåll hade antagits, att dybotten i sjön under tiden skulle stadga sig, så att dikningen derefter lättare skulle kunna utföras. Vintern 1866 med sitt ovanligt ymniga snöfall och ännu ovanligare hastiga temperaturförändringar hade emellertid kullkastat förhoppningarne på lindring i arbete och utgifter. Kanalerna hade fyllts med sammanyrad snö, så att det vid hastigt inträffadt blidväder tillströmmande vattnet dels öfversvämmat bankarne, dels brutit desamma på flera ställen. Följden deraf hade blifvit, att hela torrlägningsområdet ånyo hade fyllts med vatten. Skadorna hade reparerats och villarne å stora sträckor förstärkts med stödjemurar, så att fälten vid sommarens ingång på nytt kunnat läns-pumpas. Detta hade dock medtagit så dryga kostnader, att bolaget nödgats upptaga ett särskildt lån, hvilket erhållits ur Handels- och Sjöfartsfonden. 1867 års vinter visade sig emellertid lika rik på snö och häftiga temperaturförändringar, och följden deraf hade blifvit för detta företag enahanda, eller att kanalbankarne ännu en gång sönderbrötos och Wesan för andra gången blifvit fylld med vatten.

Man hade nu tydligt insett, att sådant alltid måste inträffa, sålänge kanalerna icke kunde fredas från snöyra, och bolaget hade därför beslutat

att åtminstone till en början afstå från odling af vintersäd på de vatten-dränkta fälten inom torrlägningsområdet. Sönderbrytningen å kanalernas bankar skulle förekommas medelst anbringande af bottenaflopp midtför hvarje tillströmmande bäck och vid annalkande hastig snösmältning borde luckorna i dessa aflopp öppnas, så att flodvattnet derigenom måtte taga sin väg ut i Wesan. Nio stycken dylika bottenaflopp hade år 1867 blifvit uppförda, hvarförutom ett med luckor försedt bräddaflopp blifvit anbringadt. Under sistförflutna sommar hade äfven vallarne ytterligare förstärkts med stödjemurar på omkring 500 fots längd. Dessutom hade flera försök gjorts till dikning genom den lösa dybotten i sjön.

Bolaget, som vid företagens början påräknat en jordvinst af 2,300 tunnland, och som icke underlåtit att vid arbetets utförande tillämpa de bästa godkända metoder samt ej heller skytt att dertill offra alla disponibla tillgångar, hade sålunda drabbats af högst kännbara förluster, dels direkta, genom opåräknade arbeten, dels indirekta, genom af öfversvämningarne förstörda eller uteblifna grödor. Enligt behörigen styrkt utdrag ur räkenskaperna hade det visat sig, att arbetet hittills kostat . . R:mt 100,498: 93.

hvilken summa jemförd med kostnadsförslagens . . . » 86,775: —

utvisade en opåräknad utgift deröfver af . . . R:mt 13,723: 93.

hvarjemte ännu återstode den inre afdikningen, som

kunde antagas kosta omkring . . . » 6,000: —

Denna sednare blefve dock till större delen obehöflig, om bolaget åtnöjde sig med endast vårsädes- och gräs-odling å det område, 1,500 tunnland, som under sommartiden kunde läns hållas för omkring 1 R:dr tunnlandet.

Såsom slutomdöme öfver de hittills vidtagna åtgärderna för detta stora odlingsföretag har distriktschefen yttrat, att han ansåge bolagets ansökan om befrielse från ränte- och kapitalafbetalning å statslånet i ytterligare trenne år vara *»mer än billig»*, hvarföre han tillstyrkte bifall till densamma.

Då, enligt hvad motionärerne upplyst, Kongl. Maj:t med afseende å ofvan anförda förhållanden funnit skäligt att i den för arbetets fullbordande bestämda tid bevilja tre års förlängning eller till den 1 Oktober 1870, på det bolaget må sättas i tillfälle att under tiden låta göra de torrlagda fälten tjenliga för odling, anser sig Stats-Utskottet, med fästadt afseende jemväl å öfriga i denna sak förekommande bevekande omständigheter, ega giltig anledning tillstyrka,

att Riksdagen måtte medgifva den förändring i vilkoren för det till sjön Wesans uttappning vid 1862 och 1863 års riksdag beviljade lån å 50,000 R:dr, att derå skall beräknas och vid hvarje års slut erläggas fem procent ränta

från och med innevarande års början till och med 1870 års slut samt derefter årligen inbetalas åtta procent å den ursprungliga lånesumman, deraf först godtgöres fem procent årlig ränta å det efter hvarje inbetalning återstående kapitalbeloppet, samt återstoden utgör afbetalning derå.

Stockholm den 13 Februari 1868.

Arv. Fr:son Posse.

N:o 13.

Auk. till Riksd. Kansli den 13 Febr. 1868, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, om anvisande af särskildt anslag för allmänna arbeten under år 1868 till beredande af arbetsförtjenst åt den i följd af missväxt och dyr tid nödställda befolkningen inom vissa delar af landet.

(R. A.)

Under tillkännagifvande, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i åtskilliga län, med anledning af den betryckta ställning, hvaruti befolkningen inom dessa län sig befinner, till följd, ej mindre af flera på hvarandra följande års felslagna skördar och den under sistförflutna året i vissa trakter inträffade nästan fullständiga missväxt, än äfven af den minskade arbetsförtjenst, hvilken af andra förhållanden och i allmänhet dyr tid förorsakats, hos Kongl. Maj:t gjort underdåniga framställningar om medels anvisande för utförande af allmänna arbetsföretag, att så fort som möjligt under in-